METHODUS COMPENDIOsa dignoscendi affectiones præter naturam, accarum eventus prædicendi.

IOH. PRÆVOTII.

De signi natura, & Differentiis.

CAPUT I.

DVæ sunt artis Medicæ partes præcipuæ, inventio remedii; & recta inventi administratio. Vtraq; ab affectus pender notitia, quam ideò appellant remedii inventionem: Quod autem nos veluti manu ducit in alicuius rei cognitionẽ, signum dicitur: Estq; notius nobis sivè sensu, sivè ratione, quàm sit signatũ, cuiꝰ notitiã per signũ quęrimus, ut propterea constitui debeat, vel mediũ demõstrationis, [quia] quę à nobis notissimis ad caussa-

cauſſarum pergit inveſtigationem, vel à medio demonſtrationis [propter quid] quando à cauſſa nobis nota aliquem effectum denotare contingit, frequentius verò eſt medius terminus Syllog. cum multo maxima ſignorum pars dubia ſit, & coniecturalis. Signi autem nomen cum inditio confundo, licet Galenus preſſiori acceptione dicat ſignũ eſſe certum rei alicuius argumentum, inditium verò probabile.

Signorum variæ ſunt ſpecies pro rerum, quas indicant, diverſitate. Indicantur corpora, & eorum cauſæ tum formales, tum efficientes, quæ tria cum ſint ſalubria, inſalubria, & neutra, oritur prima ſpecies ſignorum, ſalubrium, inſalubrium, & neutrorum, quorum ſunt etiam tot ſubdiviſiones, quot corporum & cauſſarum. Cumq; alia manifeſtius indicent, alia obſcurius fiunt ſigna vel propria, vel communia, illa certiora ſunt, iſta incertiora.

Pro-

Propriorum quædam dicuntur Pathognomonica, & essentialiter concomitantia, quædam mox apparentia, & supervenientia. Rursum significari omnia sub aliqua temporis conditione oportet præteriti, præsentis, aut futuri. Hinc signorum divisio in anamnestica, rememorativa, Diagnostica & Prognostica: Rememorativorum quædam sunt præterita, & indicant rem præsentem, ut cum ex naturali statu antea cognito metimur præsentis morbi recessum à statu naturali, quædam sunt præsentia, & indicant rem præteritam, utpote causam externam morbi. Diagnostica tot sunt quos indicata curativa præservativa, & vitalia, quæ omnia signis dignosci debent ad curationem recte instituendam. Prognostica alia indicant morbum adventantem, alia in morbo iam facto quidpiam prædicunt, à quo appellationem sumunt signorum salutis, aut mortis, lon-

longitudinis, & brevitatis, coctionis, & crisis.

Al æ sumi possent signorum differentiæ, [quamquam minùs utiles] ratione facultatum, quibus res significãtes sunt cognitę, cum quędam visui, quędam gustui, & cęt. sint notę. Sedà diversitate rerum significantium oriuntur quatuor pręcipuę signorum differentię, quę signorũ fontes ideò dicuntur, quod reduci ad ipsos nẽcesse sit quidquid aliud quidpiam prius ignotũ manifestat. Primus fons est natura rei signatę, quam Gal. essentialiter inhęrentia vocat. Secundus est ab effectibus. Tertius à causis. Quartus à simili, & dissimili. Essentialiter inhęrere dicitur quidquid ad rei cõstitutionem attinet, & proximè illam sequitur: Illud in membris similarib. est temperamentũ duritiei & mollities, in organicis, est figura, cavitas, conformatio, magnitudo, numerus, situs, nexus, proportio:

Morbi

Morbi, & eorum cauſę varias habent naturas pro ſui diverſitate: ſic Tertiana noſcitur à propria idęa cum Febris tertia quaq; die revertitur. Effectus in ſanis dicuntur accidentia, in ęgris ſymptomata. Accidentia ſanitatis ſunt actiones bonę, naturalia excrementa non permutata, maximè forma, & pulchritudo. Symptomata ſunt effectus morbi, ſcil. actio lęſa, qualitas mutata, & excreta, vel retenta. In excretis ſex conſiderantur. Subſtantia, quantitas, qualitas, motus, locus, & tempus. Cauſarũ autẽ morbificarum effectus ſunt morbi ipſi, & prętereà quędam actiones lęſę, quę intermedio fiunt per modum erroris externi, veluti cruditas à nimia copia cibi. Cauſſę ſunt externę, alię internę.

Externę vel neceſſariò occurrunt, cibus, aer, ſomnus, & vigilia, motꝰ, & quies, excreta, & retẽta, animi perturbationes. Vel nõ neceſſariò

rió occurrunt nempe venena, medicamenta, & quodcunque ab electione, fortuna, casu variisque hominú studiis pendent, ut vectiones, equitationes, lucubrationes, &c. Internæ aliæ naturales, suntq; dispositiones, & constitutiones partium, quas ideo causas dispositivas appellare liceat: Aliæ sunt principaliter efficientes: aliæ foventes tantum, sive id faciant per se, ut calor bilis respectu iecoris æstuantis, sive per accidens, ut cutis densitas respectu materiæ, quæ digeri deberet: Et causæ multiplicantes respectu abundantium humorē qui nec vitio efficientis, nec assumptorum colliguntur. Alię demum quęcunq; sint internæ, aut externæ, vel sunt iuvantes, vel lædentes. Hinc patet alia signorum divisio in signa tantum, & in ea quæ sunt signa, & causæ signi; Per simile, aut dissimile intelligo quodcumq; signarum notum, quodad aliud comparatum nos

nos ducit in eius cognitionem: Vndè si materialiter loquamur, simile, & dissimile, non esta tribus reliquis fontibus distinctum sed per omnes vagatur. Formaliter autem est diversus, quia ratione dissimilitudinis infert aliquid, cuius alterum simile nec est causa, nec effectus, nec essentialiter inhærens. Vt si ex Feb. populariter grassante colligas Feb. Petri esse malignam: Nam feb. cuiusutor similitudine non est forma identica, aut causa, aut effectus feb. qua Petrus vexatur. Vt autem optima sint comparatio eius, quo cum facienda est comparatio, habēda, est cognitio exactissima; ideò naturam ægri, mores individuales proprietates diligenter discere ante oportet, quàm fiat unius cum altero comparatio. Ex iis fontib. petendum quodcumque signum rei nobis incognita, sufficiunt tamen plerūq; signa ex uno fonte ad rem manifestandam nec semne est opus

revocare ad usum omnia signorum cap. Ultimus locum habet in morbis occultis, qui experientia magis, quam ratione innotescunt.

Ordo signorum, si naturam spectes, sic esset distribuendus, ut ab illis initium sumeretur, quę indicant quid agendum; Ac si facilitatē nostrę cognitionis, ordiendum ab indicantib. indicans inhęrens, unde sumitur ubi agendum, unde Galenus 1. de l. aff. *præcipit, ut à loco affecto cognitionē auspicemur*, deinde affectionem, ac postremò eius causam investigemus: Quamquam interdū evenit ut duo simul cognoscantur, & locus affectus affectionem quoq; detegat; ut dolor in articulis manus chiragram, in coxis ischiadem. Ergo pergamus ad signa tum diagnostica, tum prognostica, omissis interim signis respicientibus indicatum vitale, quę ad tuendam sanitatem propriè pertinent.

Qua